

22

1735 «Ἡρξάμεθα σὺν Θεῷ τῆς κατὰ λογικὴν ἀκροάσεως κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τριακοστὸν πέμπτον ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ 26 ἡμέρα Τετράδι ἐν Ἰωαννίνοις».

[Ἀντέγραφα ἐκ παραφύλλου ἐντύπου Λογικῆς Κορυθαλέως, προερχομένης ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἀποκειμένης παρ' ἐμοί.]

23

1750 «Ἐγράφη ταῖς χερσὶν Ἀναστασίου Μπέρκου

ὅστις τοῦτο τολμήσει λαβεῖν, ὦ ξένε,
ἢ χεῖρ αὐτοῦ τέμνεται ὡς καταδίκου
καὶ τὴν ἀράν γε τοῦ δεσπότη λαμβάνει,
τούτου χάριν ἔγραψα ταῦτα, ὦ ξένε,
ἵνα μὴ λάβῃς τὰ καλὴ μοι τετράστιχα
τῇ παιδαγωγίᾳ δὲ ἵνα μὴ ἄγῃς
καὶ τούτων ἄγων εὐκαίρως καταλύεις».

«Καὶ τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις Ἀναστασίου Μπέρκου ἐγράφη ταῖς χερσὶν τέλος τοῦ τροπαρίου ἀμὴν».

[Ἀντέγραφα ἐκ τοῦ παρ' ἐμοί ἀποκειμένου χειρογράφου (0,15X0,18) Ἀνθολογίου, τοῦ περιέχοντος Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Βασιλείου Σελευκείας, Λιβανίου, Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, γνωμικά, λόγους κτλ. εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, ὡς περιέγραψα τοῦτο εἰς τὸν *Παλαιογραφικὸν Ἐργον* μου σ. 79. Ἡ γενεὰ τοῦ Μπέρκου ἀνθοῦσα μέχρι 18ης ἑκατονταετηρίδος ἐξέλιπεν ἔκτοτε. Ἴδὲ Π. Ἀραβαντινοῦ *Χρονογραφία τῆς Ἡπείρου Β'* σ. 263.

24

1759. «Ἀπὸ τὸ Μπεράτι ,αψνθ' μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ὁ ἐπάρατος Ἰσμαὴλ πασᾶς: εἰς Ἰωάννινα ἔσφαξεν ἀπανθρώπως δύο ἐντίμους καὶ ἀξίους Χριστιανούς, ὡς φίλους τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ Σουλεϊμὰν πασᾶ ἀπὸ Ἰωάννινα, τὸν τε Γεώργιον Μήσιον καὶ τὸν Ζῶην Χαραμὴν, οἷς ὁ φιλάνθρωπος δεσπότης χάρισατο ζωὴν ἄληκτον».

[Ἀντέγραφα τῇ 6 Ἰουλίου 1934 ἐκ τοῦ παραφύλλου 1α τοῦ χειρογράφου *Χρονογράφου* τοῦ ἐν Τυρνάβῳ τῆς Θεσσαλίας ἡμιγυμνασίου, προερχομένου ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Βαρλαάμ ἐν Μετεώροις (ἐνθα ἦσαν μοναχοὶ Ἡπειρώται) καὶ ἐδημοσίευσσα μετὰ περιγραφῆς τοῦ κώδικος ἐν *Ἐπετηρίδι* τῆς Ἐταιρείας τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν τ. IB'. (1936) σ. 416. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο, λογία χειρὶ γεγραμμένον, διασαφηνίζει τὰ ἐν τῇ *Χρονογραφίᾳ* τῆς Ἡπείρου ὑπὸ τοῦ Π. Ἀραβαντινοῦ Α' σ. 254 ἀναφερόμενα καὶ ἀποδεικνύει ἐσφαλμένην τὴν πληροφορίαν τοῦ I. Λαμπρίδου (*Ἡπειρωτικὰ Μελετήματα* Θ'. σ. 23) ὅτι δῆθεν ὁ Γ. Μίσσιος ἀπηγγονίσθη τῷ 1763 ὑπὸ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ IB'. (1937)

8

τοῦ Σουλεϊμάν πασᾶ μετ' ἄλλων δύο Ἰωαννιτῶν ἀνευ διαδικασίας καὶ δίκης ἐν τῷ διοικητηρίῳ. Ἡ ἐπιφανὴς οἰκογένεια Μίσιου κατήγετο ἐκ Μονοδενδρίου.]

25

1762. «Ἔτος 1762 Μάρτιος 2. ἐβαραῖσαι πανοῦκλα σε ὅλες ταῖς ξενητγαῖς κε τὰ Ἰοανναῖνα εμωλεύτεικαν».

[Κατωτέρω δὲ δι' ἄλλης χειρός:]

«Καὶ τῶδαϊ σὴν τοῖς ἀλλοις γραμάτως βύβλυῶν ἰπάρχυ του προφήτου Ἑλλοίου καὶ Αἰλλοισαίου καὶ οχὺ ἀλλω γραμά ος ω θεωλωγος φρυσσι Γρυγορως. Μάρτειος 9, 1962». Μονοκονδυλιὰ δυσξύμβλητος. Ἴσως Σερραφείμ.

[Ἀντέγραφα ἐκ παραφύλλου ἐντύπου βιβλίου τῆς ἐν Βίτση τοῦ Ζαγορίου Μονῆς τοῦ προφήτου Ἑλλία.]

26

1768. «1768 Ἰουλίου κς' ἔγινε σημεῖον μέγα ἐν οὐ(ρα)νῶ τῷ μεσημέρι» [ἐν Ζαγορίῳ].

[Ἀντέγραφα ἐκ φ. 55β Εὐαγγελίου ἐπὶ περγαμηνῆς προσερχομένου ἐκ Κουκουλίου τοῦ Ζαγορίου καὶ ἀποκειμένου παρ' ἐμοί. Ἴδὲ *Παλαιογραφικὸν Ἑρμῶν* μου σ. 72.]

27

1778. «(αψη) ἦλθαμεν καγὼ ὁ ἀρχιερεὺς Βελλᾶς καὶ Κονίτζης ὁμοῦ με τοὺς εὐγενεστάτους ἀρχοντας κὺρ μιχέλη Παναγιώτον Πότζιον καὶ κὺρ... καὶ κὺρ Ἰωάννην Διαμάντον, μείνας εἰς ἐοῦτο τὸ σεβιάσμων μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου γεννήσεως τοῦ ὀνομαζομένου Στομίου καὶ ἡγούμενο του (οσι)ώτατος κὺρ Παῖσιος ἡδὸς τοῦ ποτὲ Γεωργίου Βόντα, παπουτζῆ ἐκ Μποράτζιανης. ἔχομεν ἀφοῦ ἀρχιερατεύσαμεν ἕως τὴν σήμερον χρόνους δεκαῆξι εἰς τὴν ἐπαρχίαν . . . ἡγουν ἐκ τῆς ὁ . . . γεννημα καὶ θρέμα ἡδὸς Παπανικολάου, ἔγγονος Γεωργίου Μιλήτζη καὶ ἀνεψιὸς τῶν θείων ἀρχιερέων τοῦ Μεγάλου Τυρνόβου καὶ . . . καὶ ἔστω εἰς μνήμην παντοτεινή . . . »

ὁ ἀρχιερεὺς Βελλᾶς καὶ Κονίτσης
(ὑπογρ. δυσξύμβλητος.)

[Μοὶ παρεχωρήθη παρὰ τοῦ φιλολόγου καθηγητοῦ κ. Ἀγγέλου Παπακώστα, ἀντιγράφαντος ἐκ Πεντηκοσταρίων τοῦ 1759 τῆς Μονῆς Στομίου Κονίτσης.]

1779. «Θήμισι: 1770 Μάρτιος 23 ἐσκότισαν τὸν κύρ Νούτζο εἰς τοῦ Σουλέμάν πασᾶ τὰ σπήττα ἡμέρα Παράσκεβῆ εἰς τὰς ἕξη ὥρες τῆς μέρας καὶ ἐστὶ εἰς ἐνθύμισιν. Γρηγόρηος Ἡώάνου ἔγραψα».

[Ἀντέγραφα τῷ 1894 ἐξ ἐντύπου Μηνιαίου τοῦ Ἀπριλίου ἐκδοσ. 1761 τῆς ἐκκλησίας Ἐνω Βίτσης. — Τὸ σημεῖωμα τοῦτο καθορίζει σαφῶς τὴν πολυθρόλητον δολοφονίαν τοῦ περιφήμου τούτου προεστῶτος τοῦ Ζαγορίου καὶ ἐπιφανεστάτου τῆς Ἡπείρου ἀνδρός *Νούτζου Κοιτοδόμου* ἐκ Βραδέτου, τὴν γενομένην ὑπὸ τῆς χήρας τοῦ τυραννικοῦ τοπάρχου τῆς Ἡπείρου Σουλεϊμάν πασᾶ, ὃς ἀπεκεφαλίσθη τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ τοῦ Νούτζου, ὑπὸ δημίου σταλέντος ἐπὶ τούτῳ ἐκ Κ]πόλεως μετὰ τοῦ σχετικοῦ διατάγματος. Διαφόρους ἀντιφατικὰς εἰκασίας ποιοῦνται ὁ τε Π. Ἀ(ραβαντιός), ἐν *Χρονογραφίᾳ* Ἡπ. Α, 274 τάσσων αὐτὴν τῷ 1787, ἐν δὲ τῇ *Συλλ. τῶν Ἡπειρ. ἄσμ.* σ. 9 τῷ 1798, καὶ ὁ ἀνασκευάζων αὐτὸν *Ι. Λαμπρίδης* (ἐν *Ἡπειρ. Μελετ.* Θ'. σ. 23—26) τῷ 1787.]

29

1780. «Ἔτος εἰς τοὺς 1780 εἶχαν συνίθεια τοῦ ἀγίου πασχα ἐπεδὶς ἐσίναζαν ὅλην τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν ξύλα καὶ ἔκαναν τὴν *λα[μ]πρὴν* πικρατὴν εἰς τὴν ράχην καὶ ἐκόπι παρ' ἐμοῦ Λαζάρου ἱερέος ἡδὸς του Θεοδορου ἱερέος τοῦ Πάνου διὰτι ἦταν ἐνάρμοστον».

[Ἀντέγραφα τῷ 1885 ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 7 εὐαγγελικοῦ κώδικος Κάτω Βίτσης καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ *Παλαιογραφικῷ Ἐργάνῳ* μου σ. 102. Τὸ τὴν *λα[μ]πρὴν* = τὴν Λαμπρὴν, δηλ. τὸ Πάσχα. *Ἐνάρμοστον* ἀμαθῶς ἀντι ἀνάρμοστον. Ἡ ράχῃ τῆς Βίτσης εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ χωρίου, καλεῖται δὲ καὶ *μεσοχώρι*. Τὸ κάκιστον τοῦτο ἔθιμον ἐθίζεται καὶ νῦν εἶτι ἐν Βίτση καὶ ἀλλαγῶ οὐχὶ κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα (Λαμπρὴν) ἀλλὰ κατὰ τὰς νύκτας τῶν δύο Κυριακῶν τῶν ἀπόκρεων καὶ ἰδίᾳ τῆς τυροφάγου. Ἡ πυρὰ αὕτη φέρει διάφορα ὀνόματα. Ἐν Βίτση λέγεται *καλὸς λόγος*, καὶ σχετικὸν ἄσμα ἀδεται κατὰ τὴν περισυλλογὴν τῶν ξύλων ὑπὸ τῶν παιδῶν, τόδε:

«Ἄηστε (=ἄγετε) πιδιά γιὰ ξύλα
στοὺν καλὸν τοῦ λόγου (ἢ λόγκου)
κι οἱ κουπέλις γιὰ μανούσια
κι οἱ νιές γιὰ ἱτιές
κι οἱ γριές γιὰ βατονιές».

Περὶ τὴν πυρὰν ταύτην, διαρκῶς ἐνισχυομένην διὰ τῶν περισυλλεγόντων ξύλων ἐκ τῶν πλησίον τοῦ χωρίου δασῶν καὶ τῶν οἰκιῶν, χορεύουσι καὶ ἔδουσιν οἱ νέοι θεωμένων πέριξ τῶν πρεσβυτέρων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τῶν δὲ ἀνυπάνδρων κορασίων εἰς παλαιότερους χρόνους μὴ παρουσιαζομένων φανερά. Ὁ *Ι. Λαμπρίδης* περιγράφων ἐν τοῖς *Ζαγοριακοῖς* (1870) σ. 166 τὰς Ἀπόκρεως γράφει περὶ τῆς πυρᾶς: «Οἱ παῖδες, ἐβδομάδας τινὰς πρὸ τῆς ἀπόκρεω, συλλέγουσι διαφοροτρόπως ξύλα ἐξ ὧν κατασκευάζουσι στήλην ὑψηλὴν, *καλὸν λόγκον, σωρόν, καλὸν λόγον, κρισιλιάνκαν, φωτιάν, τέμπλαν, φανὸν* κτλ. ἐν τοῖς διαφοροῖς χωρίοις ἀποκαλουμένην». Ἡ πυρὰ αὕτη τῶν ἀπόκρεων, ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Δοβροῦ Ζαγορίου καλεῖται *τζιτσμῆλα* ἢ, ἐν Κουκουλίῳ Ζαγορίου *τσιουτσιόρα* ἢ, ἐν Ἐκκλησοχωρίῳ (Τσερκοβίστα) Κουρῆντων *μπιμπίνα* ἢ. Ἡ μεγάλη αὕτη πυρὰ, κατὰ παλαιὰς πληροφορίας ὡς ἔχομεν παρὰ μαθητῶν μας λέγεται εἰς ἄλλα μέρη ὡς ἑξῆς:

Κλαδαριά (Λατόριζα Μακεδονίας, τῶν Ἀπόκρεων, τοῦ δὲ Πάσχα ἐκεῖ *λαμπρή*), *φανός* (Μαρμαρᾶς, Ἀρτάκη, Προποντίς), *καλόχρονος* (Βόσκορος, Γενῆ μᾶχαλᾶς), *λαμπρὴ* (Βόσκορος, Κουσκουντζούκι, τοῦ Πάσχα), *λαμπρὰ* ἢ (ἐν Προύση), *βαραβάνη* (Κίος τῆς Μεγ. Παρασκευῆς), *ισαλαφώτα*, ἢ (Σινώπη), *μουμπλούνα* (Ἀδριανούπολις, τῆς τυρινῆς), *λαμπρακιά* (Κύπρος, τοῦ Πάσχα ἰδίως εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐκκλησίας), *φλοράρα* (Ἐπιβάται, τῶν Ἀπόκρεων καὶ τῆς Μεγ. Παρασκευῆς), *λαμπρὴ* (Μέτραι, Τσατάλιζα, τὴν νύκτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ὅτε καίουν ἢ *κορώνου* τὸν Ἑβραῖο), *λαμπρὴ* (Ἄμισός τὴν νύκτα τῆς Τυρινῆς). **Κύριε ἐλέησον** (Ἀρόδημου Γανοχώρων τὴν νύκτα τῆς Μεγ. Παρασκευῆς.)

30

1785. «1785 Ἀπριλίου 12 πρὸς ἐνθήμεσιν.

Γράφομεν ἀφοῦ ἦλθαν ἡ ἀρβανήτης ἠγάλασαν τὴν . . . . . ἐπολέμησαν ἀπὸ τοῦ κοῦρ Πασιᾶ καὶ Ἀλῆ Πασιᾶ καὶ ἔγινε θρῆνος καὶ χαλασμός, ὅπου δὲν ἀπόμεινε εἰς τὸ ὀσπήτιόν τους, ἀλλὰ ἰδῶ καὶ ἰκεῖ καὶ εἰς ἔνδειξιν ὁ γράψας τὸ παρὸν ἱερομόναχος Βησαρίων (ἱερομόναχος ἐφημέριος Κονίτισης). βιαστικά».

1785 «1785. Ἀπριλίου 12.

Γράφομεν εἰς ἐνθήμεσιν ἀπὸ τὸν κίρον ὅπου ἐμαζοθήκαν εἰς Κόνιτσα διὰ νὰ πολεμήσουν καὶ ἦλθαν τοῦ κοῦρ Πασιᾶ ὅστις 12 τοῦ Ἀπριλίου τὸν Βαῖον καὶ τοῦ Ἀλῆ πασιᾶ ἦλθαν τῆς εἰς τὰς 25 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς Ζουδόχου Πηγῆς καὶ τὴν πρωτομαγιά καὶ πολέμησαν καὶ σκοτόθησαν περισσῆ καὶ ἀκόμη πολεμήσαν καὶ εἰς τὴν Παναγιά καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐπῆρεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἀποκηρι τέλος ἡ ὑπόθεσις καὶ δὲν ἐγράψαμεν καὶ ἔστο εἰς ἔνδειξιν ὁ γράψας τὸ παρὸν.

Βησαρίων ἱερομόναχος ἐφημέριος Κονίτισης

[Παρεχωρήθησάν μοι ὑπὸ τοῦ φιλολόγου κ. Ἀγγέλου Παπακώστα ἀντιγράφαντος ἐκ Πεντηκοσταρίου τῆς Μονῆς Στομίου—Κονίτισης.]

31

1792. «Ἐτει α ψ η β. Ὁ ἡγεμὼν ἡ πασιᾶς τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆς ὀνόματι ἐπιβουλεύθη τοὺς κατοικοῦντας τὸν Σούλιου ὀνομαζόμενον τόπον. Καὶ πρῶτον ἀλαλάζοντας ὄρμησε μὲ εἴκοσι σφᾶς χιλιάδες στρατεύματα. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐκατέρωθωσε τίποτες διατι ἦταν ὁ θεὸς φανερὰ φανερὰ βοηθὸς αὐτῶν, ἐκίνησε πόλεμον, καὶ ἴσως μὲ σκοπὸν νὰ στήσῃ θρόνον τυραννικῶ τῷ τρόπῳ. Ἦτον ἐκεῖνοι ὄχι περισσότεροι ἀπὸ χιλίους πεντακοσίους, ἀλλ' αὐτῶν μὲν ἐβοήθησεν ὁ θεὸς εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἤλπισαν, αὐτὸς δὲ ἐστράφη ἀπρακτος, ἔτι δὲ καὶ κατησχυμμένος μετὰ τὸν θάνατον περισσοτέρου παρὰ δύο χιλιάδες τοῦ στρατεύματός του καὶ ἐφονεύθησαν καὶ ἐξ ἐκείνων ὡς ὀγδοήκοντα. Ἀκολούθησε καὶ ἐστάθη ἡ μάχη ἕνα τρίμηνον [πρὸ αὐτοῦ διαγέ-

γραπται τὸ ἑξάμ—]. Εἰς τὸν ἄνωθεν τόπον ἱεροουργοὺς ὁ *Ἄρτης χειροτονεῖ».

[Ἀντέγραψα τῷ 1894 ἐκ χειρογράφου Εὐχολογίου τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐν Ζαγορίῳ Μονοδενδρίου, ἄνευ τηρήσεως τῶν ἀνορθογραφιῶν, καὶ ἐδημοσίευσά ἐν *Δελτίῳ Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρείας Ε'*, σ. 569=N. Ἑλληνομν. Ζ'. 248. Παράβαλε καὶ σημ. τοῦ σεβασμ. κ. Ἀθηναγόρα ἐν *Ἡπειρωτ. Χρον. Δ'*. (1929) σ. 30. Τὰ σημειώματα ταῦτα ἀναβιβάζουσι τὰ στρατεύματα τοῦ Ἄλῃ εἰς 20.000 ἐνῶ ὁ Περραιβὸς καὶ ὁ Ἀραβαντινὸς εἰς 10 μόνον χιλιάδας.

32

1793. «1793 Μαΐου 22 ἔπεσε χιὼν. ἡμέρα Κυριακὴ ἔρριξε χιὼν ἕως μιαν πιθαμὴν εἰς τὰ βουνά· εἰς τὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου μία παλάμα».

[Ἀντέγραψα τῷ 1894 ἐξ ἐντύπου βιβλίου τῆς ἐν Βίτση Ζαγορίου Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλία].

33

1796. «Ἐτους 1796 ἀπριλίου λ' δὲν μας ἔκαμε καμίαν ἡμέρα καλὴ ὄλο γονὰ [δηλ. χιόνια] καὶ βροχες ὅσον που βηκε' αὐτος ὁ γέροντας».

[Ἀντέγραψα ἐκ τοῦ παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένου πολυμειγοῦς ἐγκολπίου, ὃ περιέγραψα ἐν τῷ *Παλαιογρ. Ἐργάνῳ* μου ὑπ' ἀρ. 15, σ. 84. Διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς κατωτέρω:]

«Τὸ λωγειοτάτο κυρίῳ κυρ Ἀνανηα δασκαλου ὀλόψηχος τὴν δεξιά σου ἀσπάζομε».

Ἐπιγραφή: «Τὸ παρὶν δοθίτω εἰς τιμίας χεῖρας τοῦ Κυρ Ἀν(αν)ια Μακὰ λὺς της Ζαφειρος—δπου κάθετε εἰς *Ἄρτα».

Ὁ αὐτὸς ἐν σχεδίῳ ἐπιστολῆς κατωτέρω:

«1795 Ἀπριλίου 24. πάτερ Ἀνανία νὰ μου γένης πατέρας νὰ μὲ βοηθήσης ὅτῃ δὲν εχο καενὰ νὰ με σμάση (=συμμαζεύση) κοντά του».

34

1798. «Ἐτος 1798 ὁποῦ εἴφεραν τοὺς Φραντζέζους ἐδὼ καὶ ἦταν ἑκατὸν πενήντα καὶ δεκαπέντε φορτόμα(τα) κεφάλια, ἐπάρθηκε ἡ Πρέβεζα ἀπὸ τοὺς Φραντζέζους. 1798.—αφ' ἐδίαβαζα καὶ ἐγὼ εἰς τὰ Τρίκκαλα εἰς τὸν κὺρ Σιάνκον.—ἄωδ Ἀυγούστου δ' εἴμεθα εἰς Κύπρον.—αωθ Ἀπριλίου α'. ἡμην ἐν Κερκύρα».

[Ἀντεγραψα ἐκ σ. 157β τοῦ ὑπ' ἀρ. 798 (νέου) χειρογράφου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου (περιέχοντος ἀκολουθίας Ἑσπερινοῦ κλπ.), γραφέντος ὑπὸ τινος Διονυσίου ἱερομονάχου (Θεσσαλοῦ πιθανῶς) καὶ ἀνήκοντος αὐτῷ, ὅστις ἐν σελ. 150β γράφει ἀνυπογράφως: «αφθ Ἰανουαρίου κε' ἤλθον εἰς Τύρναβον, αωγ Νοεμβρίου γ' ἔκαμα ἀρχὴν εἰς τὸ Ἀναστασιματάριον ἐν Τυρνάβου».]

35

1798. «Ἐστειλε ἀρμάδα ὁ Τοῦρκος συμμένη με τοῦ Παύλου Ρούσου Μοσκοβίτη· καὶ ἦλθαν καὶ ἐπροσκυνήσαμεν διοκώντας τοὺς Φραντζέζους· μὰ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν εὗρε ἀφορμὴν ὁ Βαληπασίας τῶν Φραντζέζων, καὶ ἦλθαι με πολλὸν στρατεύμα καὶ ἐτρόποσε τὴν Πρέβεζαν. Τί θρηῆνος τί σφαιμὸς τί πνημὸς θαλάσσης. Τὴν ομοίαν συμφορᾶν ποτὲ οὐκ ἔγινε· ἐγιόμισαν τὰ Νησιὰ ἀνθρώπων Κεφαλονιά καὶ Θυάκι. πλὴν παρ' ἐλπίδα ἐγλυτώσαμεν διατὶ εἶχε ἔτοιμα καρᾶβια Γαλαξειδιότικα ναλθοῦν να μας πύγουν ὅλους ἀπὸ σπαθὴ μὴ φανεῖ ἐξάφνου ἡ ἀρμάδα. Ὅσα ἔγιναν ἕως θεός».

[Ἀντέγραφα τῆ 8ῃ Σεπτεμβρίου 1937 ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 47 χειρογράφου «Ἐγχειριδίου Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου κτλ.» τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μονῆς Ξενοφώντος. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, περιγράφας ὁ ἀοιδίμος Σπ. Λάμπρος εἰς τοὺς *Καταλόγους* τοῦ τοῦ Ἀγίου Ὄρους τόμ. Α, 1888 σ. 172, Ἀθῆναι, καὶ τ. Α' σ. 66, Κανταβριγία 1895--1900, ἀνεδημοσίευσεν εἰς τὰς *Ἐνθουμήσεις* του (Ν. Ἑλληνομν. Ζ' σ. 251 μετ' ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως δύο λέξεων ἀλλοιούσης τὸ νόημα. Ἀντὶ τοῦ ὑφ' ἡμῶν ἀναγνωσθέντος *ἐπροσκυνήσαμεν διοκώντας* (=διώκοντας) *τοὺς Φραντζέζους*, ἀνεγνώσθη καὶ ἐδημοσιεύθη *ἐπροσκυνῶμας δοκώντας* τοὺς Φραντζέζους». Τὸ σημεῖωμα ἐγράφη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Ἀναγνώστου Παναγιώτου Ζαβερδηνοῦ, οὗ ὁ πατήρ Παναγιώτης ἀντέγραψεν ἐν Ἰθάκῃ τὸν ἐν λόγῳ κώδικα τοῦ Μαξίμου.]

36

1798. «Τὸ παρὼν βιβλίον ἠπαρχει του προφίτου ἡλιοῦ τῆς Ζήτζας τῷ ὁποῖον ἀφιερῶθη παρὰ τοῦ κὺρ Αναστασίου Ζοσιμᾶ· καθως εἰς τὴν ἀρχὴν φένετε· διὰ μνιμόσηνον αἰώνιον αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ. καὶ ὅποιος ἀνθρωπος ἢ καλόγερος ἢ κοσμικὸς ἤθελε νὰ τὸ ἀποξενωση ἀπὸ το ἀνωθεν μοναστηριων τῆς Ζήτζας προφήτην Ἠλίαν νὰ ἔχη τὴν κατάραν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς παναγίας καὶ τοῦ προφίτου Ἠλιοῦ καὶ παντιον τὸν ἅγιον καὶ να ἦναι ἀφορεσμένος κατιραμένος ασυγχόριτος καὶ μετὰ θανατον ἄλιτος. 1798 μαγίου 28.

Βησσαριων ἱερόμόναχος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου : γράφω».

[Ἀντέγραφα ἐκ παραφύλλου τοῦ Κυριακοδρομίου τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ Ζίτσης.]

37

1802. «Ταῦτα τὰ δώδεκα μυνέα ἠγοράσθησαν παρὰ τοῦ εἰγουμένου καὶ ἀναξίου δούλου τοῦ θεοῦ Ἰακώβου Ἱερομωνάχου εἰς μνημόσυνον ἐμοῦ καὶ τῶν γονέων καὶ οἱ διαβάζοντες ἔφρασεθε πρὸς τὸν Κυριον. 1802 Ἰουνίου 30. Ἠγούμενος Ἰακώβος τοῦ Προφήτου Ἠλίου Βιείτζας».

[Ἐκ παραφύλλου ἐντόπου βιβλίου τῆς Μονῆς ταύτης τῆς Βίτσης τοῦ Ζαγορίου τῆς Ἡπειρου.]

1804. «Ἐγένηκα ἐγὼ ὁ Ἱερεμίας Ἱεροδιακονος εἰς τους 1804 Μαρτίου 15 Ἰωαννι ὀνόματός».

[Ἀντέγραφα ἐκ τοῦ παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένου χειρογράφου ἐπὶ περγαμηνῆς τετραεναγγέλου, ὃ περιέγραφα εἰς τὸν *Παλαιογραφικὸν Ἔργον* μου σ. 72. Ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι φέρονται καὶ τὰ ἐξῆς σημειώματα:]

«Κωστά γραφο ἀπὸ μοναστηρι Τριανο μαθηματων φροντηζε και μοι χρηματων τα γαρ μαθηματα φερουσι τα χρηματα». καὶ «Ἐτοῦτο τετραβακελο ηνε του Πα(πα)γιαννη».

Τὸ «*μοναστηρι Τριανο*» εἰς ὃ πιθανῶς ὄνῃκεν ὁ κώδιξ, ὃν ἠγόρασα τῷ 1888 ἐκ βιβλιοπωλείου Ἰωαννίνων ἀντὶ 20 γρασιῶν, πιθανώτατα εἶναι ἢ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δελβίνου, παρὰ τὴν Δρόβιανην, ἀκμάσασα ἄλλοτε μονὴ *Δροβάνου*, ἐνθα, ὡς καὶ ἐν ἄλλαις τῆς Ἑπείρου μοναῖς (καθ' ἃ γράφει καὶ ὁ Ν. Τσιγαρᾶς ἐν *Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ* του Βίθ. Ἰωσφίου τοῦ 1889 σ. 311) οἱ μοναχοὶ ἐδίδασκον τοὺς περιούκους τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἠρμύνευον τοὺς Ἑλληνας πελοπονησιακοὺς καὶ ποιητάς.

1808. «1808 Γενουρηου 30 γράφο θίμ(ηση) εγο ὦ Πα(πα)γιάνης που ερηξε το πολη το χηονι απο τας τριανια του Γενουρηου και εκυμε εος το Φερουουρη ολον και ης τας ενεα του Μαρτηου εξεψαν η Σατοβητιζινη να καμουν χωράφη [δι' ἄλλης χειρὸς συνέχεια] και τρόγαμαν και σκουλίκη και το αλέβρι τίς εκατό λύτερες . . . ».

[Ἀντέγραφα ἐκ παραφύλλου ἐντόπου ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐξ Ἰωαννίνων κ. Δ. Βέργου, καὶ φέροντος τὴν ἐξῆς σημείωσιν τοῦ γράψαντος τάνωτέρω Παπαγιάννη ἐκ Σαδοβίτης Ἰωαννίνων]: «Ἐτοῦτο το βηβληον ηνε ο νεος θησαβρος και ηνε του Παπαγιαννης Σατοβητιζινοῦ».]

1808. «1808 ἄρχισαν ἢ βρογαῖς καὶ τὰ χιῶνια ἀπὸ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἕως ταῖς δεκάξι τοῦ Φλεβουρίου μυνὸς ἀμὴ ταῖς δεκάξι τοῦ Φλεβουρίου μυνὸς ἕκαμε ἕνας χειμῶνας σφοδρῶς ὥστε ὁποῦ ἐπάγωσαν ἢ πόρταις καὶ οἱ τίχει κρουσταλένιοι' ὁποῦ ἀπόθαναν κόσμος ὁποῦ ἐψόφησαν τὸ βιὸ τοῦ κόσμου: τὴ σαρακοσιτῇ τῇ μεγάλῃ ξημερόνωντας καθαροτετράδι: Ὡστε ὁ γράψας ἐστὶν ὁ Γεώργιος ἀπὸ χωρίου Ταρευκου(;)».

[Ἀντέγραφα ἐκ παραφύλλου Ἐθαγγελίου Νικ. τοῦ Σάρον 1747, ἀποκειμένου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Προφήτου Ἡλία Ζίτσης.]

41

1810. «1810 εγώ ω παπανάσταση απώ χορηγον Γερομνημου εκαμικ εφημερηως στο μοναστηρη στον προφητη Ηληαν φευγοντας ο παπαχρηστοδουλος και ερχοντας εγώ».

«Την σημερον της ωμολογηας φανερονο και όμωλογό εγώ ό παπα αναστασης απο χ(ω)ρίον Γερομνημου οπος εδανηστηκα απο τον παπα της χορας γροσηα=10 λεγο δεκα και να τρεχουν με το δηαφωρο τους τὰ δεκα δοδεκα οσος καιρος και αν περαση δηα τουτο δηνο το παρον».

[Αντέγραφα εκ παραφύλλου Κυριακοδρομίου (1796) τής Μονής του Προφήτου Ἡλιοῦ Ζίτης].

42

1814. «Ὁ βεζίρης Ἀλλή πασας σιμοιωνο όταν ήρθεν εις τή Ραδόβουλη εις τοῦς 1814 Ἰουλίου: 4 ἐπίγεν εις την Ραδόβουλη σιό Βραδάιτο εις τήν λήμνην και ήφεραι και μονόξυλα ἀπό τᾶ Ἰωάννηνα και ό του θαύματος ἐπχιασεν μήαν βροχή και μήαν φούρτουνα και ένα χαλαίξη όπου ἐξαιπιάγιάσαν: 18 όνόμάτις και ταίλος πάντων ἐφήγεν».

[Αντέγραφα εκ του τελευταίου φύλλου (σ. 640) του παρ' εμοί *Τόμον χαρᾶς* (Κων)πολις, αψς'), προερχομένου εκ Βίτσης του Ζαγορίου. Το αυτό σχεδόν σημεῖωμα και εν εντόπω *Παρακλητικῆ* τής ἐκκλησίας κάτω Βίτσης δημοσιευθέν υπ' εμου εν *Δελτίω Ἰστορ. και Ἐθν. Ἐταιρείας* τ. Ε' σ. 569—Σπ. Λάμπρου *N. Ἑλληνομν. Ζ'* σ. 257. Το γεγονός τουτο ἀναφέρει ἄνευ χρονολογίας και ό Ι. Λαμπρίδης εν *Ζαγοριακοῖς* (1870) σ. 13, γράφων περὶ τής εν λόγω *Δρακολίμνης*, ἣν ἤκουσα παρὰ παλαιότερων προφερομένην ὡς *Δρακόλιμν(η)*.]

43

1820. «1820 Αὐγούστου 22 ἡμέρα Κυριακή ἐσκώτωσαν τόν κύρ Μάνθον Κουκουλιώτην εις χωρίον Μέτζοβον τὸ όποῖον τόν ἐβάρεσαν τὸ στρατεμα τὸ βασιλικὸν ένας τηλήμπασης του Δράμαλη. Γράφω δια ενθύμησην των μεταγενεστερων. Θεόδωρος Νούτζω Μπαζάκας [Βίτσα] Κιτω Μαχαλιῶς».

[Αντέγραφα τῷ 1894 ἐξ εντόπου Μηνιαίου τής ἐκκλησίας Κάτω Βίτσης του Ζαγορίου ἄνευ τῶν ἀνορθογραφιῶν και ἐδημοσίευσα εν τῷ *Δελτίω τής Ἰστορ. και Ἐθνολ. Ἐταιρείας*, Ε' 570 (=Σπ. Λάμπρου *N. Ἑλληνομν. Ζ'* σ. 260.

Περὶ του εκ Κουκουλίου όνομαστοῦ Μάνθου Οικονόμου ἀρχιγραμματέως του Ἀλῆ και μεμνημένου εις τὰ τῶν Φιλικῶν περὶ Ι. Λαμπρίδου *Ἠπειρωτ. Μελετήμ. Θ'* σ. 30 και Σπ. Ἀραβαντινοῦ *Ἰστορία Ἀλῆ πασα* 295 κέ., 461 κέ. Κατ' Ἀραβαντινόν «ό μέθυσοσ ἀξιωματικός (του Δράμαλη) Ὁσμάν αγᾶς . . . διέταξεν λιθλοπά τινα δοῦλον και ἀπεκεφάλισεν αὐτόν (τόν Μάνθον)». Περὶ και Ἀναδρομαρήν (= Δ. Γρ. Καμπούρογλου) εν *Ἐστία Ἀθηνῶν* τῇ 7 Ἀπριλίου 1928 («Ὁ θάνατος του Γραμματικοῦ). Το τουρκ. τηλήμπασης (déli-baschi) ἀνακριβῶς σημειοῦται εν πίνακι *N. Ἑλληνομνήμονος Ζ'* σ. 312 «*Τηλήμπασης Ἰσως Κηλήμπασης*», ὡς ἐπίσης ἐσφαλμένως αὐτόθι, εν τῷ πίνακι κυρίων όνομάτων σ. 259 και εν τῷ *Ἐθνετηρίω*

τοῦ ὅλου περιοδικοῦ σ. 365 σχετικῶς πρὸς τὸ ἐν λόγῳ σημεῖωμα γράφεται : «Κουκουλιώτης Μάνθος *Μετζοβίτης*. Ὁ ἀνὴρ ἐκαλεῖτο Μάνθος Οἰκονόμου καὶ κατήγετο ἐκ Κουκουλλίου τοῦ Ζαγορίου, ὅθεν καὶ τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ *Κουκουλιώτης*. Δὲν ἦτο Μετσοβίτης.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἐντύπῳ *Μηνιαίῳ* Κάτω Βίτσης ὁ Θεόδ. Νούτσου Μπαζάκας ἐξακολουθεῖ :]

44

1820 Αὐγούστου 25 ἐμβῆκεν τὸ στρατεύμα τὸ βασιλικὸν εἰς Ἰωάννινα.

Τὸν ἴδιον καιρὸν : 19 Αὐγούστου ἔκαψε τὰ Ἰωάννινα ὁ ἀφωρισμένος Κα(ρ)αλῆς ὁ γεζίτης.

Τὸ ἴδιον καιρὸν εἰς τὰς ἴδιες ἡμέρας ἤρθεν ὁ βεζύρης Σμαῆλ πασιᾶς ὁ Πασιόμπης.

Τὸν ἴδιον καιρὸ ἐπάησε τὸ βιλαέτι καὶ τὸν ἐπροσύνησαν στὴν Πλάκα στὸ Μέτζοβον.

Τὸν ἴδιον καιρὸν ἔκαψε καὶ τὴν Μάζα.

καὶ γράφω διὰ τὴν ἐνθύμησιν τῶν μεταγενεστέρων. Θεόδωρος Νούτζο Μπαζάκας».

[Ἀντέγραψα τῷ 1894 ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐντύπου Μηνιαίου τῆς ἐκκλησίας Κάτω Βίτσης, ἐν ᾧ καὶ τὸ προηγούμενον ὑπ' ἀρ. 43 σημεῖωμα, καὶ ἐδημοσίευσά ἐν *Δελτίῳ* ἐνθ' ἀνωτ. Τὸ τουρκικὸν *γεζίτης* = ἄπιστος, μιὰρὸς εἶναι ὑβριστικὸν τοῦ περιβοήτου τυράννου τῆς Ἑπείρου Ἀλῆ πασᾶ, ὃς ἐπυρπόλησε τὰ Ἰωάννινα κατὰ τὸν Ἀραβαντινόν, Χρονογρ. Α, 332 καὶ *Ἰστ. Ἀλῆ πασᾶ* σ. 297 τῇ 25 Αὐγούστου 1820. Συμπληρωτέα ἄρα τὸ ἐν *N. Ἑλληνομνήμονος Ζ'* σελ. 308 περὶ τῆς λέξεως ὡς καὶ ἡ ἐν σελίδι 291 λ. Καραλῆς.]

45

1821. «Παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου Αὐγερίου Μανούση ἀφιερῶθη τὸ παρὸν ἅγιον εὐαγγέλιον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, ἀποκτηθὲν εἰς τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους εἴκοσι ἕνα ἔτος Μαΐου 20 καὶ παρακαλῶ τοὺς κατὰ καιρὸν ἱερεῖς νὰ μνημονεύωσι τὸ ὄνομα καὶ ζῶντος μου καὶ μετὰ θάνατον ὅπως γένη ἴλεως ὁ Θεὸς εἰς τὰ πταισμάτά μου. ὁ Αὐγέρης Μανούσης

Ἅ ὁ γράψας ταῦτα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἦν διδάσκαλος ὁ Νικόλαος Πάσχος 1822. Ἰανουρίου».

[Ἀντέγραψα τῇ 15 Ἰουνίου 1934 ἐκ παραφύλλου Εὐαγγελίου ἐκδόσεως Νικ. Σάρου ρψμζ, ἀποκειμένου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Προφήτου Ἡλία Ζίτσης.]

46

1822. «1822 Ἰανουαρίου 24 ἡμέρα Τρίτη βράδυ ξημερώνοντας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔκοψαν τὸν Ἀλῆ πασιάν, στὸ νησί στὸ μοναστήρι τοῦ

Ἁγίου Παντελεήμονα διὰ προσταγῆς τοῦ ὑψηλοτάτου Βεζίρ Ἀχμέτ Χορσεϊτ πασᾶ. Γεώργιος Αἰσωπος διδάσκαλος τοῦ χωρίου ἔγραψα».

[Ἀντέγραφα ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προφήτου Ἡλία Ζίτσης τῇ 15 Ἰουνίου 1934 ἐκ παραφύλλου εὐαγγελίου ἐκδ. Νικολάου τοῦ Σάρρου, 1747, ἀποκειμένου ἐν αὐτῇ. Ὁ γράψας Γεώργιος Αἰσωπος ἐκ Γραμμένου ἐδίδαξε καὶ ἐν τῇ Ζωσιμαίᾳ σχολῇ (1828—1838). Τὸ ἀκριβές τοῦτο σημεῖωμα τοῦ διδασκάλου Γ. Αἰσώπου τῆς οὐχὶ μακρὰν τῶν Ἰωαννίνων Ζίτσης καθορίζει σαφῶς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Ἀλῆ, ἣτις ἀμφισβητεῖται ὑπὸ διαφόρων περὶ αὐτοῦ γραφάντων καὶ ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου κ. Ἀθηναγόρα, ὅστις (ἐν τῷ *Δελτίῳ Ἱστ. καὶ Ἐθν. Ἐταιρείας* τοῦ 1928 καὶ ἐν *Ἠπειρ. Χρον.* Δ' (1929 σ. 41) δέχεται τὴν 17 Ἰανουαρίου 1822 ὡς τελευταίαν ἡμέραν του. Σημειωτέον ὅτι ὡς τελευταία ἡμέρα τοῦ Ἀλῆ φέρεται ἡ 24 Ἰανουαρίου 1822 ὀρθῶς καὶ εἰς τοῦ Ι. Λαμπρίδου τὰ *Ἠπειρωτικὰ Μελετήματα*, Β' 76, εἰς Ἀραβαντινοῦ *Ἱστορ.* Ἀλῆ σ. 330, καὶ εἰς τὴν ἑμμετρον «*Φυλλάδα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ*» τὴν συνταχθεῖσαν ὑπὸ Κοσμᾶ τοῦ Θεσπρωτοῦ καὶ ἐκδοθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ B. Legrand, *Complainte d'Ali de Tchélin*, Paris 1886 σελ. 44 :

«Στοὺς ὀχτακόσιους ἑκοσίδυ ἔχάθη τὸ φεγγάρι,
εἰς τὲς εἰκοσιτέσσερις τὸν μῆναν τὸν γενάρην,
τὸν θάνατον τ' Ἀλήπασα τοῦ μαύρου ἐδηλοῦσεν,
ὁ κόσμος ὅλος ἔλεγαν αὐτὸ νὰ ἐξηγοῦσεν
φεγγάρι ἐμελάνιασεν, μαῦρο, σκοιδιασμένο,
καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Ἀλῆ ξημέρωσε γδαρμένο».

Καὶ εἰς ἄλλα, ὡς καὶ εἰς τὸ τοῦ ἀοιδίου Χ. Χρηστοβασιλῆ ἀντίγραφον τοῦ ποιήματος τοῦτου τοῦ Κοσμᾶ Θεσπρωτοῦ φέρεται :

«*Τέλος τῆς παρούσης φυλλάδος τοῦ Ἀλῆ πασιᾶ τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν ἀπὸ τὰ 1820, Ἀγούστου 22 : ἐκλείσθη δ' Ἀλῆ πασιᾶς σὶ κάστρου καὶ ἐσκοτώθηκεν εἰς τὰ 1822 : Γενάρης 24.*

Εἰς τοῦτον τὸν καχπὲ ντουγγιὰ δὲν κρέπει νὰ παινιοῦμαι
ἐγὼ ἤμουν ποὺ τὸν γλένταγα, καὶ τώρα ποῦ κοιμοῦμαι.
μὲ ὄλ' αὐτὰ τὰ βάσανα, πάλ' ἡ ζωὴ γλυκὴ ἔναι
κι ὁποιος τὸ θάνατο ζητεῖ, πολὺ ζουρλὸς ὁποῦ εἶναι.».]

1829. «1829 Φλεβαρίου 12 ηρθε ο Ασλαν πεγης γηος του *μουχορταρι Ποντζε* στο Μαναδεντρι με εος 1800 νομάτους και κάθησε στο σαραγη του Μησου και σε ὅλα τα σπητια κονακη και εκαθησε εως 25 Φλεβαριου μερες 17 και πηρε το λουφε του απο το Ζαγόρη γροσια χηληαδες 330 που γενοντε πουγγηα : 660 που να εχη το ἀναθεμα επητα εκρατησε και ὁ Γαουρλας τὰ Σουδενὰ καὶ Τζερβαρη και επηρε και αυτος πουγγηα : 140 ηχαμε και τον Ταηρ πεγη γηο του Χότα πεγη να μας φηλαξη ἀπο ζουρπαδες και αυτος το γηρησε και ηρθε στο Μαναδεντρι και σε αλα χωρηα και ζηταγη το λουβε [=λουφέ] του και αποφασησε το βελαγετη και του εμετρησαν τα χορηα γροσηα χηληαδης 110 και τα ρεστα ση 31 μερα δηορηα που να εχη το αναθεμα πορνο και βραδη και ηχαν ο κοσμος το βηο του στα Σπητακια

ἀπο 29 Φλεβάρη εὐς τὴν σημερινὴν τοῦ γράφου 1829 : πρώτη Ἰουλίου Σπητακία».

[Ἀντέγραψα τῷ 1894 ἐκ παραφύλλου ἐφθαρμένου ἐντύπου Μηνιαίου τῆς Μονῆς τοῦ προφήτου Ἡλίου Βίτσης. Τὰ ἀναφερόμενα *Σπιτάκια* εἶναι σπήλαια παρὰ τὴν Μονὴν τῆς Ἁγίας Περσασκευῆς ἐν τῇ ἀποκρήμῳ περιβοήτῳ χαράδρῳ τοῦ Βίκου, εἰς ᾧ κατέφυγον ἐν καιρῷ ἐπίδρομῶν οἱ κάτοικοι τῶν τριῶν συνοικιῶν Βίτσης. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο διασαφηνίζει τὰ ὑπὸ τοῦ Π. Ἀραβαντινοῦ ἐν *Χρονογραφίᾳ* τῆς Ἡπειροῦ τ. Α' σ. 384 καὶ Γ. Λαμπρίδου ἐν *Ζαγοριακοῖς* (1870) σ. 239 καὶ *Ἡπειρωτ. Μελετήματα* Θ' σ. 46 ἀναφερόμενα.—Ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀνεγνώσαμεν καὶ τὰ ἑξῆς : «Ταῦτα τὰ δώδεκα μηνεὰ ἠγοράσθησαν παρ' ἐμοῦ τοῦ ἡγουμένου καὶ ἀναξίου δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰακώβου, ἱερομονάχου εἰς μνημοσύνον ἐμοῦ καὶ τῶν γυνείων καὶ οἱ διαβάζοντες ἔφρασαν πρὸς τὸν κύριον 1802 Ἰουνίου 30. ἡγούμενος Ἰακώβος τοῦ προφήτου Ἡλίου Βεϊτζας».]

48

1835. Εἰς τοὺς 1835 : Ἀπριλίου 13 : ἡμέρα Σάββατο ξημεροντίας τοῦ Θεοῦ ἦρθεν τὸ ἄσκηρον τοῦ Ταφήλη καὶ τοὺς σηνονδρομήζε ὁ κύριος Ἀναστασιος Τζάπαρης ἕξ ἀνα Σούδενα ἑωνία του ἢ μνήμη καὶ ἔκαμεν μεγαλον χαλασμον. Τὸ μοναστήρι τὸ ἔκαψεν ὡς φέnete τα ἅγια ἡλήφανα [=λείψανα] δηὼ πλακες που τους ἤχαμον κρήμενες τὸ μουλαρη το καλο τρία βόηδια καλα καὶ ἄλον χαλάσμον λλανικά [=λειανικά] χαλκόματα καὶ στρόματα καὶ ἄλαξες καὶ γνοντε μεγάλος χαλασμός εὐς : 700⁰ χιλιάδες καὶ ὁ θεὸς να το φερη εἰς τα σπήτια τους».

[Ἀντέγραψα τῷ 1894 ἐξ ἀποκεκομμένου παραφύλλου ἐντύπου Μηνιαίου τῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλίου Βίτσης ἐν ᾧ γράφεται : «ἐτοῦτο το μνηεὸ ἔνε τοῦ προφοῦ τοῦ Ἰγλου τῆς Βεζητ(σας)». Περὶ τῆς συλήσεως καὶ πυρπολήσεως τῆς ἐπὶ θαυμασίας θέσεως κειμένης ἐν λόγῳ Μονῆς τοῦ προφήτου Ἡλίου Βίτσης ἰδὲ καὶ Γ. Λαμπρίδου *Ἡπειρωτ. Μελετήματα* Θ' σ. 54.]

Β'. ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

1. Ἐπιγραφαὶ ναῶν : Βίτσης (ἄλλοτε Βεζήτζας — Βεΐτσας)
καὶ Μονοδενδρίου τοῦ Ζαγορίου.

1412. «Ἀνηγέρθη καὶ ἀνιστορήθη ὁ [ναὸς] οὗτος τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιούχου Παρμασκευῆς δι' ἐξόδων καὶ πληρώσεως τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Μηχαῆλ Βηωβώντα τοῦ Θεριανοῦ . . . . . καὶ τῆς γενναίας καὶ ἀδελφότητος αὐτοῦ καὶ πάντων ὄλων τῶν Βεζητζηνῶν κληρονόμων κτητόρων μικρῶν τε καὶ μεγάλων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ παννυψηλοτάτου